

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОЛЕДЖ

Циклова комісія суспільних дисциплін та правознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б. Жильцов

« 01 » 09 2015 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО
УКРАЇНИ

галузь знань 0101 Педагогічна освіта

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність 5.01010601 Соціальна педагогіка

(шифр і назва спеціальності)

Київ – 2015 рік

Робоча програма з дисципліни «Конституційне право України» для студентів галузі знань 0101 Педагогічна освіта, спеціальності 5.01010601 Соціальна педагогіка.
«25» серпня 2015 року - 25 с.

Розробник: Припхан В.П., викладач циклової комісії суспільних дисциплін і правознавства Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії викладачів суспільних дисциплін і правознавства

Протокол від «25» серпня 2015 року № 1

Голова циклової комісії викладачів суспільних дисциплін і правознавства

«25» серпня 2015 року _____ (Бурдіна Н.К.)

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом, структура типова

Заступник директора
з навчальної роботи

_____ (Дем'яненко С.І.)

Заступник директора
з навчально-методичної роботи

_____ (Гейхман З.Л.)

Схвалено методичною радою Університетського коледжу
Протокол від «31» серпня 2015 року № 1

«31» серпня 2015 року № 1

Голова

_____

(Братко М.В.)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
<p>Кількість кредитів – 2</p> <p>Модулів – 2</p> <p>Змістових модулів – 2</p> <p>Індивідуальне науково-дослідне завдання - 1</p> <p>Загальна кількість годин – 72</p> <p>Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2</p>	<p>Галузь знань 0101</p> <p>Педагогічна освіта</p> <p>Спеціальність 5.01010601 Соціальна педагогіка</p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень: молодший спеціаліст</p>	<p>Варіативна</p> <p>Рік підготовки: 3</p> <p>Семестр: 6</p> <p>Аудиторні заняття: 40 години, з них:</p> <p>Лекції (теоретична підготовка): 18 годин</p> <p>Семінарські заняття: 10 годин</p> <p>Індивідуальні заняття: 8 год.</p> <p>Модульний контроль: 4 год.</p> <p>Самостійна робота: 32 год.</p> <p>Вид контролю: <u>залік</u></p>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Конституційне право України» забезпечення оволодіння студентами основними положеннями Конституції України та конституційного законодавства в галузі державного та суспільного ладу, конституційно – правового статусу особи, форм прямого народовладдя, організації і здійснення законодавчої, виконавчої і судової влади та місцевого самоврядування, територіального устрою та іншими інститутами конституційного права.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Конституційне право України» є:

засвоєння студентами базових державно-правових положень національного законодавства, що є вихідними логічними засадами для галузевих юридичних наук та спеціальних правових дисциплін, ступінь засвоєння яких істотно вплине на подальше вивчення інших юридичних наук;

вивчення природи і закономірностей розвитку державно-правової сфери життя суспільства в рамках системного підходу, в якому Конституція України виступає як основа законодавства України.

ознайомлення студентів із структурою, основними положеннями Конституції України, основними закономірностями конституційного процесу в Україні;

вивчення загальних, специфічних об'єктивних закономірностей розвитку та специфіки діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування в Україні;

формування у студентів юридичного мислення, політичної правової культури, зацікавленості їх у поглибленні і розширенні правознавчого світогляду, патріотизму, національної самосвідомості тощо;

набуття студентами навичок роботи з джерелами конституційного права, вміння користуватися ними у практичній діяльності;

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- предмет, завдання і методи конституційного права України; стан основних проблем науки конституційного правового регулювання суспільних відносин; структуру, функцій та юридичних властивостей Конституції України, її ролі та місця в правовій системі держави; загальні положення конституційного ладу; конституційно-правовий статус особи, гарантії реалізації основних прав, свобод та обов'язків громадян України; виборчу систему України; нормативно-правове регулювання проведення референдумів; конституційно-правового статусу законодавчої, виконавчої та судової влади; механізм захисту Конституції України; державні символи України, нормативне регулювання їх використання та захисту тощо

вміти :

- використовувати дані науки конституційного права України при вирішенні професійних завдань; орієнтуватися в системі законодавства та правової практики; інтерпретувати діюче конституційне законодавство; правильно застосовувати норми Конституції України та інших нормативно-правових актів; збирати та використовувати спеціальну літературу, обробляти, систематизувати, зберігати та використовувати конституційно-нормативну інформацію, проводити її порівняльно-правовий аналіз та використовувати її на практиці.

Крім того, у студента мають бути сформовані такі **предметні компетентності**:

- вміння визначати характерні риси державно-правової системи України;
- здатність визначати особливості та структуру законодавства України;
- готовність характеризувати конституційно-правовий статус, особливості формування, структуру та характер діяльності парламенту (Верховної Ради України), уряду (Кабінету Міністрів України), Президента України, органів самоврядування та місцевого управління; визначати повноваження та межі компетенції органів влади в Україні;
- вміння визначати особливості статусу особи, громадянина, іноземця та біженця в Конституції України; порівнювати права і обов'язки особи, громадянина, іноземця та біженця;
- здатність характеризувати особливості виборчого законодавства та процедури виборів в Україні;
- готовність використовувати набуті знання при вивченні інших галузей права України.

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ I. Основні теоретичні положення предмету, методу, системи Конституційного права України. Конституційний лад України. Конституційно-правовий статус особи

Лекція 1. Предмет Конституційного права України. Інститути Конституційного права України (2 год.).

Поняття, предмет правового регулювання конституційного права.

Забезпечення повновладдя народу України в політичній, соціально - економічній та соціально - культурній сферах життєдіяльності.

Фактичні відносини. Якісна характеристика держави. Визначення суб'єктів державної влади та засобів її реалізації. Взаємовідносини між органами влади, форму державно-територіального устрою (ст. 1, 2, 5, 6, 7, 8 Конституції України).

Відносини між особою і державою – містить основоположні засади, а детальніше регламентовано галузями права (ст. 3, 21 Конституції України).

Особливості прийомів та засобів установлення та застосування норм.

Прийоми та засоби регулюючого впливу права на суспільні відносини.

Норми конституційного права та закріплення статичної функції.

Правовий інститут.

Інститут права. Інститут власності.

Конституційні інститути.

Особливий різновид норм системи національного права.

Особливості конституційно-правових норм.

Специфічні якості та ознаки конституційно правових норм.

Предметна характеристика відносин, що складають предмет правового регулювання конституційного права.

Особливий вид відносин - політичні відносини.

Система джерел права.

Безпосередня реалізація національного, державного, народного суверенітету. Відносини влади.

Особливий інститут правової системи держави - Конституція.

Правове верховенство по відношенню до всіх нормативних актів.

Основи законності і правопорядку в країні.

Основні принципи устрою суспільства і держави.

Фактична і юридична конституція.

Конституційний лад - фактична конституція.

Структура Конституції України.

Основні поняття теми: народовладдя; державний суверенітет; розподіл влади; форма правління; форма державно-територіального устрою; людина; громадянин; іноземець; біженець; повновладдя народу; принцип розподілу влад; форми власності; організація влади; захист прав і свобод людини; метод заборони; метод дозволу; метод регламентування структури; безпосереднє конституційне закріплення; особливе коло закріплення; субординаційний характер; установчий характер. склад; взаємозв'язок; зв'язок з іншими галузями права; інститут прав і свобод людини громадянина; органів державної влади; інститут громадянства; інститут територіального устрою; інститут місцевого самоврядування; найвища юридична сила; специфіка структури; відсутність трьохелементної структури - (санкції); норми-цілі; норми-принципи; норми-дефініції; класифікація з певними критеріями, повновладдя народу України; особливий вид відносин; влада; державна влада; ядро правової системи; творення права; форма вираження права; державна воля народу; акти-документи; прецеденти; традиції; вольовий характер; державна воля; матеріальні і процесуальні норми; статичний бік державно-правового становища суб'єктів конституційного права, юридичні властивості конституції; легітимність; реальність; верховенство в правовій системі (ст. 8 Конституції

України); моноконституційний акт; неписана конституція; конституційна матерія; інститути та норми, які «вичерпують» її зміст.

Лекція 2. Порядок набирання чинності Конституції України. Функції Конституції України (2 год.).

Набирання чинності Конституції України.
Правові умови точного визначення часу набрання чинності.
Суб'єкти конституційної ініціативи.
Етапи прийняття.
Винятки щодо внесення змін до Конституції України.
Висновок Конституційного Суду.
Захист від змін.
Соціальні функції.
Правові функції.
Напрями регламентуючого впливу конституції.
Конституційний контроль.
Конституційний нагляд.
Органи та види конституційного контролю.

Основні поняття теми: точний час набрання чинності; конституційні права; організаційна перебудова державних органів; специфіка порівняно з іншими законами; Президент України; народні депутати; більшість конституційного складу; висновок КСУ, політична функція; ідеологічна економічна; програмна; інформативна; установча; регулятивна; охоронна; правова охорона; конституційна юстиція; конституційна юрисдикція; правові наслідки контролю; конституційний контроль в Україні.

Семінар 1. Предмет і методи Конституційного права України. Функції Конституції України (2 год.).

Лекція 3. Роль Конституції України на сучасному етапі розвитку держави і суспільства. Статус Конституційного Суду України (2 год.)

Елемент державно-організованого суспільства.
Інтереси держави.
Інтереси громадянського суспільства.
Єдиний орган конституційної юрисдикції.
Захист конституційного ладу.
Конституційність.
Тлумачення Конституції та законів.
Квоти щодо персонального складу та вимоги до суддів, їхній статус.
Система політико-правових гарантій держави.
Основи суспільного ладу: економічні, політичні, духовні відносини.
Відтворення конституційного ладу.
Принципи конституційного ладу.

Основні поняття теми: загальнолюдські конституційні стандарти; конституційні ідеали; соціальна цінність; інтереси громадянського суспільства; конституційна юрисдикція та правовідносини що виникають в процесі здійснення діяльності суду; самостійний суб'єкт судової влади; правовий статус (ст. 147-153 Конституції України); принципи діяльності суддя КСУ; Голова КСУ; спеціальне пленарне засідання; гарантії діяльності; право звернення до суду; висновок щодо імпідменту; акти КСУ; правовий статус особи; економічні відносини; політичне і духовне життя; суверенність; демократизм; гуманізм; реальність; системність; наукова обґрунтованість; історизм; наступність; гарантованість.

Лекція 4. Поняття конституційно-правового статусу особи (2 год.)

Основні елементи правового статусу особи.

Поняття свободи людини (ст.19 Конституції України).

Права та принципи людини і громадянина

Типологія правового статусу.

Ліберальна концепція правового статусу особи, прав людини.

Концепція правового статусу відповідно до мусульманського права.

Концепції соціалістичних конституцій.

Концепції що склалися в звичаєвому праві

Основні конституційні права.

Конституційні свободи.

Конституційний статус особистості. Принципи, гарантії.

Соціально-економічні гарантії прав громадян.

Політичні та юридичні гарантії у конституційному праві у країнах з ринковою економікою.

Гарантії реалізації та захисту прав і свобод.

Основні поняття теми: загальнолюдські цінності; фактичне становище людини; принцип рівноправності; непорушність прав; єдність прав; коло прав і свобод; невичерпність прав; взаємна відповідальність держави і особи; вільний розвиток особи; природні права людини; обмеження, що накладаються на особу; колективістський підхід; права трудящих; вселенський суверенітет; правовий обов'язок, громадянські, політичні, економічні, соціальні, екологічні, культурні, сімейні права; основні обов'язки людини і громадянина; володіння власністю; свобода вибору; багатопартійність; опозиція; звернення до суду; роль судді у захисті конституційних прав; діяльність омбудсмена.

Семінар 2. Конституційний Суд України. Конституційно-правовий статус особи (2 год.).

Лекція 5. Співвідношення норм міжнародного права та національного права.

Громадянство України (2 год.)

Співвідношення міжнародного і внутрішнього права: вплив міжнародних норм на національне законодавство; приведення національного права у відповідність з міжнародними договорами; проблеми застосування у випадках розбіжностей з одного і того ж предмета регулювання.

Питання громадянства України: Конституція України; Закон України «Про громадянство» від 18.01.2001р.; міжнародні договори.

Основоположні принципи громадянства.

Підстави набуття громадянства України.

Прийняття до громадянства України за клопотанням особи.

Відмова в прийнятті до громадянства України.

Набуття громадянства дітьми та дітьми віком від 15 до 18 років.

Умови припинення громадянства: - внаслідок виходу; - внаслідок втрати; - за підстав, що передбачені міжнародними договорами .

Скасування рішення про оформлення набуття громадянства.

Компетенція Президента з питань громадянства; Комісія при Президентові.

Спеціально-уповноважений орган виконавчої влади з питань громадянства та підпорядковані йому органи.

Міністерство закордонних справ, дипломатичні представництва та консульські установи.

Основні поняття теми: створення; зміна; застосування; дипломатичне і консульське право; Міжнародна Конвенція «Про ліквідацію всіх форм расової дискримінації»; міжнародні пакти; конвенції; відсилка; рецепція; трансформація; пріоритетне застосування норм; громадянство; громадянин; правила міжнародного договору. єдине громадянство; правові відносини громадянства; народження; територіальний принцип; дозвіл на проживання; геноцид; дата набуття; статус біженця; дитячий заклад; згода неповнолітнього; вихід; втрата; обман чи подання неправдивих відомостей; фальшиві документи; суттєві факти; Указ Президента України; подання про втрату; свідоцтво про належність до громадянства; проїзні документи дитини; облік осіб; оскарження в суд; відповідальність посадових осіб.

МОДУЛЬ II. Державний суверенітет. Виборче право. Державний апарат України

Лекція 6. Поняття правового статусу іноземців, біженців. Поняття і зміст державного суверенітету (2 год.)

Рівність прав іноземців, біженців, мігрантів з громадянами України.

Обмеження прав іноземців, біженців, мігрантів.

Стадії надання статусу біженців.

Втрата статусу біженця та позбавлення статусу біженця.

Права і обов'язки біженців.

Належність до громадянства двох держав.

Виникнення подвійного громадянства.

Інститут подвійного громадянства.

Суверенітет – необхідна політична та юридична ознака держави.

Єдність та верховенство державної влади.

Національний суверенітет.

Територіально - організаційна структура держави.

Поєднання принципу унітаризму та принципу федералізму.

Історичні передумови становлення державного устрою України.

Основні поняття теми: апатриди; іноземні громадяни; недоторканість; таємниця листування; обмеження на посади та зайняття певною трудовою діяльністю; військовий обов'язок; процесуальні права; видворення за межі України; переслідування за певними ознаками; компетенція державних органів; клопотання особи; втрата статусу; біпатризм; «право крові»; «право ґрунту»; натуралізація; військова служба; інститут подвійного громадянства в Україні (ст.1 ЗУ «Про громадянство»), верховенство; завдання; функції; повноваження; межі в міжнародному спілкуванні; верховенство влади; єдність; міждержавне спілкування; Декларація про державний суверенітет від 16.07.1990 року; сутність суверенітету; повновладдя нації; демократичний принцип; традиції; умови виникнення; наслідки і спадок; національний склад; рівень культури; урядова вертикаль; принцип федералізму; Автономна Республіка Крим.

Семінар 3. Громадянство України. Правовий статус іноземців. Біженці (2 год.)

Лекція 7. Територіальний устрій України. Суть і зміст виборчого права (2 год.)

Система відносин між державною та територіальними складовими.

Система адміністративно-територіального устрою України.

Конституційно-правовий статус Автономної Республіки Крим та його особливості з 2014 р.

Законодавча, виконавча влада Автономної Республіки Крим.

Виборча система – як елемент будь-якої демократії.

Порядок формування представницьких органів держави.

Періодичність, всенародність, остаточність виборів.

Конституційно-правовий інститут виборів.

Виборчий процес.

Призначення виборів.

Висування кандидатів.

Голосування.

Підрахунок голосів і визначення результатів виборів.

Дійсний демократизм виборчої системи.

Конституційне закріплення принципів виборчого права.

Гарантії діяльності кандидатів в депутати.

Фінансування виборів та відповідальність за порушення законодавства про вибори депутатів.

Референдум.

Основні поняття теми: унітарна держава; регіональні інтереси; АРК; область; район; місто; райони в місті; селища; села; місцеве самоврядування; військові бази; акти Верховної Ради АРК; рішення Ради Міністрів АРК; правосуддя; представник Президента України в АРК; конкуренція; опозиція; виборець; віковий ценз; активне виборче право; пасивне виборче право; загальність виборчого права; юридичний, фактичний, потенціальний виборчий корпус; вотум; рівність; таємниця голосування, межі часу коли повинні відбутися вибори; змішана система, постійна основа; виборчі округи; списки виборців; реєстрація; виборча компанія; фінансування; бюлетені; мажоритарна, пропорційна, змішана, партійна виборчі системи; рівність; заборона обмежень; невтручання органів державної влади у виборчий процес; кошти Державного бюджету України; Центральна виборча комісія; виборчі комісії; таємниця голосування; загальнодержавний та місцевий референдум; конституційний референдум.

Лекція 8. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України. Суть і система судової влади. (2год.)

Єдиний орган законодавчої влади в Україні.

Повноваження Верховної Ради України.

Тимчасові слідчі комісії.

Сукупність прав, обов'язків і відповідальність народного депутата України.

Повноваження народного депутата України.

Гарант державного суверенітету та територіальної цілісності України, додержання Конституції, прав і свобод людини і громадянина, глава держави.

Повноваження Президента України.

Структура Адміністрації Президента України.

Припинення повноважень Президента України достроково.

Вищий орган в системі органів виконавчої влади.

Склад Кабінету Міністрів України.

Акти Кабінету Міністрів України.

Повноваження Кабінету Міністрів України.

Система центральних органів виконавчої влади.

Структура та функції центральних органів виконавчої влади.

Склад і структура місцевих державних адміністрацій.

Забезпечення верховенства права в житті суспільства, здійснення правосуддя.

Судова система України.

Судовий процес.

Право на захист в суді порушених справ і свобод (стаття 55 Конституції України).

Принципи правосуддя.

Основні поняття теми: парламент; конституційний склад Верховної Ради України; строки повноважень; повноваження; закон; постійна основа; засідання Верховної Ради; законотворча діяльність; Президент України; представницький мандат; дострокове припинення повноважень народного депутата; депутатський запит; обов'язки народного депутата; депутатська недоторканість; державний суверенітет; присяга народів; ввірчі грамоти; імпічмент; Представник в Конституційному Суді та Верховній Раді; Представник Президента в Кабінеті Міністрів України; Представник на Чорнобильській АЕС, виконавча та розпорядча функція; Прем'єр-міністр; міністерство; державні комітети; спеціальний статус; нормативно-правові акти; територіальні органи; урядові органи державного управління; юридична особа; судочинство; суддя; вищі судові органи; військовий суд; кодифіковані акти; «іменем України»; об'єктивна істина; правосуддя; принцип законності, гласності, рівності всіх учасників, незалежності суддів, здійснення правосуддя тільки судом.

Семінар 4. Територіальний устрій України. Суть і зміст виборчого права. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України. Суть і система судової влади (2 год.)

Лекція 9. Поняття і принципи місцевого самоврядування (2 год.)

Територіальна громада.

Органи місцевого самоврядування.

Посадові особи органів місцевого самоврядування.

Принципи місцевого самоврядування.

Система місцевого самоврядування.

Повноваження органів місцевого самоврядування.

Повноваження сільського, селищного, міського голови.

Порядок формування рад.

Загальний склад ради.

Організація роботи ради.

Повноваження депутата ради.

Повноваження голови, заступника, секретаря ради.

Реалізація повноважень наданих територіальним громадам.

Підстави, види і порядок відповідальності органів і посадових осіб місцевого самоврядування.

Повноваження рад, їхнє дострокове припинення.

Повноваження органу самоорганізації населення, дострокове припинення повноважень.

Основні поняття теми: територіальна громада; місцеве самоврядування; структурно організований колектив службовця; місцевий бюджет; виконавчі органи; народовладдя; гласність; законність; колегіальність; виборність; державна підтримка; судовий захист; місцевий референдум; загальні збори громадян; виконавчі органи; громадські слухання; державний контроль; обмеження прав територіальних громад; символіка, сесія ради; протоколи сесії ради; постійні комісії; тимчасові контрольні комісії; депутат; секретар; виконавчий комітет; голова ради; президія ради; акти органів і посадових осіб органів місцевого самоврядування; самостійне реалізування; інтереси місцевого самоврядування; незаконні акти; акти голів ради; підзвітність; підконтрольність; компетентний орган; місцевий референдум; позачергові вибори голови; саморозпуск

Семінар 5. Принципи місцевого самоврядування. Організація роботи органів і посадових осіб місцевого самоврядування (2 год.)

Навчально-методична картка дисципліни «Конституційне право України»

Разом: 72 год., лекції – 18 год., семінарські заняття - 10 год., самостійна робота – 32 год., індивідуальні заняття – 8 год., підсумковий контроль – 4 год.

Модуль	МОДУЛЬ І.							МОДУЛЬ ІІ.						
Тема модуля	Основні теоретичні положення предмету, методу, системи Конституційного права України. Конституційний лад України. Конституційно-правовий статус особи							Державний суверенітет. Виборче право. Державний апарат України						
Лекції	1	2		3	4		5	6		7	8		9	10
Теми лекцій	Предмет Конституційного права України. Інститути Конституційного права України	Порядок набирання чинності Конституції України. Функції Конституції України		Роль Конституції України на сучасному етапі розвитку держави і суспільства. Статус Конституційного Суду України	Поняття конституційно-правового статусу особи		Співвідношення норм міжнародного права та національного права. Громадянство України	Поняття правового статусу іноземців, біженців. Поняття і зміст державного суверенітету		Територіальний устрій України. Суть і зміст виборчого права	Конституційно-правовий статус Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України. Суть і система судової влади.		Поняття і принципи місцевого самоврядування	
Теми семінарських занять			Семінар 1. Предмет і методи Конституційного права України. Функції Конституції (2 год.).			Семінар 2. Конституційний Суд України. Конституційно-правовий статус особи (2 год.).			Семінар 3. Громадянство України. Правовий статус іноземців. Біженці (2 год.).			Семінар 4. Територіальний устрій України. Суть і зміст виборчого права. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України. Суть і система судової влади (2 год.).		Семінар 5. Принципи місцевого самоврядування. Організація роботи органів і посадових осіб місцевого самоврядування (2 год.).
Види поточного контролю						Модульна контрольна робота								Модульна контрольна робота
Підсумковий контроль	Залік													

4. Структура навчальної дисципліни

№ п/ п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарських	Самостійна робота	Підсумковий контроль	Індивідуальні заняття
МОДУЛЬ І. Основні теоретичні положення предмету, методу, системи Конституційного права України. Конституційний лад України. Конституційно- правовий статус особи								
1	Предмет Конституційного права України. Інститути Конституційного права України	2	2	2				
2	Порядок набирання чинності Конституції України. Функції Конституції України	6	6	2	2			2
3	Роль Конституції України на сучасному етапі розвитку держави і суспільства. Статус Конституційного Суду України	10	2	2		8		
4	Поняття конституційно-правового статусу особи	6	6	2	2			2
5	Співвідношення норм міжнародного права та національного права. Громадянство України	12	4	2		8	2	
	Всього	36	20	10	4	16	2	4
МОДУЛЬ ІІ. Державний суверенітет. Виборче право. Державний апарат України								
6	Поняття правового статусу іноземців, біженців. Поняття і зміст державного суверенітету	12	4	2	2	8		
7	Територіальний устрій України. Суть і зміст виборчого права	4	4	2				2
8	Конституційно-правовий статус Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України. Суть і система судової влади	12	4	2	2	8		
9	Поняття і принципи місцевого самоврядування	8	8	2	2		2	2
	Всього	36	20	8	6	16	2	4
	Разом	72	40	18	10	32	4	8

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і методи Конституційного права України. Функції Конституції України	2
2	Конституційний Суд України. Конституційно-правовий статус особи	2
3	Громадянство України. Правовий статус іноземців. Біженці	2
4	Територіальний устрій України. Суть і зміст виборчого права. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України. Суть і система судової влади	2
5	Принципи місцевого самоврядування. Організація роботи органів і посадових осіб місцевого самоврядування	2

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
1	Предмет Конституційного права України	8	5
2	Інститути Конституційного права України	8	5
3	Територіальний устрій України. Суть і зміст виборчого права	8	5
4	Конституційно-правовий статус Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України. Суть і система судової влади	8	5
	Разом	32 год.	20

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання студентами ІНЗД прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Конституційне право України» – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

- конспект із теми (модуля) за заданим планом;
- конспект із теми (модуля) за планом, який студент розробив самостійно;
- схеми, таблиці або опорний конспект теми, розроблений самостійно;
- анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, повідомлення з теми у вигляді есе або презентації PowerPoint;
- історико-біографічні дослідження у вигляді есе або презентації PowerPoint;
- науково-педагогічне дослідження у вигляді реферату (охоплює весь зміст навчального курсу).

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел. Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл. 7.1 і 7.2.

Таблиця 7.1

Критерії оцінювання ІНДЗ у вигляді есе, реферату або творчої роботи

Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1. Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	3
2. Складання плану реферату	3
3. Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	15
4. Дотримання правил реферуванням наукових публікацій	3
5. Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	3
6. Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	3
Разом	30 балів

Критерії оцінювання ІНДЗ у вигляді презентації PowerPoint

Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1. Формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	5
2. Наявність плану викладення матеріалу	3

3. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	10
4. Охайність, продуманість, логічність і послідовність побудови презентації, наявність ілюстративного матеріалу	5
5. Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	4
6. Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титольний слайд, план, вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел)	3
Разом	30 балів

Таблиця 7.2

Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	30-24	Відмінно
Достатній	23-15	Добре
Середній	14-7	Задовільно
Низький	6-0	Незадовільно

Орієнтована тематика і ІНДЗ з навчальної дисципліни «Конституційне право України»

1. Конституція України – Основний Закон держави.
2. Предмет та методи Конституційного права.
3. Людина і громадянин, взаємозв'язок.
4. Функції Конституції.
5. Конституційна система.
6. Внесення змін та доповнень до Конституції України.
7. Правовий статус народного депутата України
8. Правовий статус Верховної Ради України.
9. Правовий статус Верховної Ради Автономної Республіки Крим .
10. Правовий статус Кабінету Міністрів України.
11. Правовий статус Ради Міністрів Автономної Республіки Крим.
12. Права і свободи людини і громадянина.
13. Правовий статус біженців.
14. Система конституційних прав.
15. Права і обов'язки громадян України.
16. Правова охорона Конституції.
17. Конституційний Суд України.
18. Повноваження і склад Конституційного Суду України.
19. Принципи конституційного ладу.
20. Джерела Конституційного права України.
21. Основні властивості Конституції України
22. Зміст джерел Конституційного права України.
23. Поняття та зміст громадянства.
24. Органи, що беруть участь у вирішенні питань громадянства.
25. Державний суверенітет.
26. Територіальний устрій України.
27. Суть і зміст виборчого права.

28. Принципи виборчого права.
29. Референдум.
30. Конституційні принципи правосуддя.
31. Місцеве самоврядування в Україні.
32. Гарантії діяльності місцевого самоврядування.
33. Історичні передумови розвитку конституційного процесу в Україні.

8. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

9. Методи контролю

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Конституційне право України» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів з дисципліни

вид роботи	максимальна кількість балів за один вид роботи	обов'язкова кількість виконаних завдань за курс	максимальна кількість балів за всі види роботи
1. Відвідування лекцій	1	9	9
2. Відвідування семінарів (практичних)	1	5	5
3. Виконання завдання для самостійної роботи	5	4	20
4. Робота на семінарському занятті (доповідь, виступ, повідомлення, участь в дискусії)	10	2	20
5. Індивідуальне дослідне завдання (ІНДЗ)	30	1	30
6. Виконання модульної контрольної роботи	25	2	50
Всього			134
Коефіцієнт	1,34		

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, доповідь, повідомлення, дискусія.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат, есе.
- **Комп'ютерного контролю:** тестові програми.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 8.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Кількість балів	Оцінка за національною шкалою
A	90-100	5 (відмінно)
B	82-89	4 (добре)
C	75-81	
D	69-74	
E	60-68	3 (задовільно)
FX	35-59	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання
F	1-34	2 (незадовільно) з можливістю повторного прослуховування

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.3.

Таблиця 8.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Незадовільно. Студент відтворює менше половини навчального матеріалу навчального матеріалу, здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача; за допомогою викладача виконує елементарні завдання; може дати відповідь з кількох простих речень: здатен усно відтворити окремі частини теми; має фрагментарні уявлення про роботу з джерелами, відсутні сформовані уміння та навички; виконує 30% від загальної кількості тестів.
Задовільно. Студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять та сформулювати правило; здатен відтворити навчальний матеріал з помилками та неточностями, має стійкі навички роботи з текстом підручника, може самостійно оволодіти більшою частиною заданого матеріалу, формулює поняття, наводить приклади, знає основні дати; висловлене судження одним-двома аргументами, виконує 55-65% від загальної кількості тестів
Добре. Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, здатен з допомогою викладача скласти план реферату, виконати його та правильно оформити; самостійно користується додатковими джерелами; частково контролює власні навчальні дії; правильно використовує термінологію; складає прості таблиці та схеми; виконує 75-80% від загальної кількості тестів.
Відмінно. Студент володіє глибокими і міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та протиріччя процесів; робить аргументовані висновки; критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; використовує додаткові джерела та матеріали; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності; вирішує творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну; виконує 95-100% від загальної кількості тестів.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях (див. п. «Захист творчих проектів»).

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

10. Методичне забезпечення

- робоча навчальна програма;
- навчальні посібники;
- опорні конспекти лекцій;
- збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

11. Рекомендована література

Базова

1. Актульні проблеми конституційного права України: підручник / за заг. ред. проф. Олійника. А.Ю. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. - 554 с.
2. Демків Р. Я. Конституційне право України. Курс лекцій. - Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. - 332 с.
3. Кравченко В. В. Конституційне право України: навч. посіб. — Вид. 7-е, випр. та доп. - К. : Атіка, 2009.
4. Погорілко В. Ф. Конституційне право України: [Підручник] / В. Ф.Погорілко, В. Л.Федоренко / за заг. ред. В. Л. Федоренка. —К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2010. — 432 с.
5. Конституційне право України: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. В. П. Колісника та Ю. Г, Барабаша. —Х.: Право, 2008. — 416 с.
6. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Конституційне право України. - К.: «Ліра К», 2011- 560с.
7. Скрипнюк О. В. Курс сучасного конституційного права України : академічне видання / О. В. Скрипнюк. - Х.: Право, 2009. - 468 с.
8. Совгіря О. В., Шукліна Н. Г. Конституційне право України. Повний курс: наич. посіб. / О.В.Совгіря, Н.Г.Шукліна. — 2-ге вид., перероб. і допов. — К. : Юрінком Інтер, 2012. — 544 с.
9. Чушенко В. І. Конституційне право України: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. І. Чушенко, І. Я. Заяць; за заг. ред. В. І. Чушенка; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. — Вид. 2-ге, допов. і переробл. — К.: Ін Юре, 2009. — 547 с.
10. Конституційне право України: Підручник / за заг. ред. В. Л. Федоренка. — 4-е вид., перероб. і доопр.; передмова проф. В. М. Шаповала. — К.: 2012. —727 с.
11. Шаптала Н. К. Конституційне право України: [навч. посіб.] / Н. К. Шаптала, Г. В. Задорожня — Запоріжжя: Дике Поле, 2012. — 479 с.

Допоміжна

1. Барабаш Ю. Г. Державно-правові конфлікти в теорії та практиці конституційного права. — Харків: Право, 2008.
2. Виборче законодавство України: проблеми та шляхи їх вирішення. -К.: ФАДА, ЛТД, 2005.
3. Влада в Україні: шляхи до ефективності. : Всеукр. форум учених-правознавців. / відп. ред. О. Д. Святоцький. — К.: Ін Юре, 2010. — 686 с.
4. Карпачова Н. І. Стан дотримання Україною європейських стандартів з прав і свобод людини: Спеціальна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини з нагоди 60-річчя Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.-К., 2010.-194 с.
5. Карпачова Н. І., Оніщенко Н. М, Зайчук О. В., Сіренко В. Ф., Журавський В. С. Проблеми реалізації прав і свобод людини та громадянина в Україні.-К.: Юридична думка, 2007.
6. Кафарський В. І. Політична партії в Україні: конституційно-правове регулювання організації та діяльності: Монографія.-К.: Логос, 2008.
7. Колодій А. М., Олійник А. Ю. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні: підручник. - К.: Юрінком Інтер, 2007.-504 с.
8. Колодій А. М., Олійник А. Ю. Права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні: підруч. для студ. ВНЗ та працівників місцевого самоврядування. — К. : "Правова єдність", всеукраїнська асоціація видавців, 2008.
9. Конституційна юрисдикція: підручник / Ю. Г. Барабаш [та ін.]; за ред. Ю. Г. Барабаша, А. О. Селіванова; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого". — Х.: Право, 2012. — 166 с.
10. Конституційне право України : темат. слов. / М-во внутр. справ України, Харк. нац. ун-т внутр. справ, Херсон. юрид. ін-т; [упоряд.: Галуцько В. В. та ін.; за ред. В. В. Галуцька] — Херсон: Херсон. міська друк., 2010. — 131 с.
11. Конституційне право України : темат. слов. / М-во внутр. справ України, Харк. нац. ун-т внутр. справ, Херсон. юрид. ін-т; [упоряд.: Галуцько В. В. та ін.; за ред. В. В. Галуцька] — Херсон: Херсон. міська друк., 2010. — 131 с.
12. Конституційне право України: темат. слов. / упоряд.: В. В. Галуцько [та ін.]; М-во внутр. справ України, Харк. нац. ун-т внутр. справ, Херсон. юрид. ін-т. — Херсон: Херсон. міськ. друк., 2010. — 131 с.
13. Конституційні права, свободи і обов'язки людини і громадянина в Україні / за редакцією академіка НАН України Ю. С. Шемшученка. -К.: Видавництво «Юридична думка», 2008.
14. Конституція та засади конституційного ладу України у питаннях та відповідях навч. посіб. / Є. І. Григоренко, О. С. Передерій. — Х.: ХУПС, 2010. — 171 с.
15. Конституція України в актах Конституційного Суду України (аналітичний огляд та коментар) / А. Стрижак. — К.: Ін Юре, 2010. — 629 с.,
16. Лациба М. В., Вінніков О. Ю., Сідельнік Л. Л., Український Д. Я. Пріоритети розвитку громадянського суспільства України / Український незалежний центр політичних досліджень. - К., 2008.
17. Муніципальна влада в Україні : проблеми теорії та практики. / О. В. Батанов; [відп. ред. М. О. Баймуратов]; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. — К.: Юрид. думка, 2010. — 653 с.
18. Нестеренко О., Северин О. Право на доступ до інформації: теорія та практика / Харківська правозахисна група. — Х. : Права людини, 2008.
19. Олійник А. Ю. Конституційно-правовий механізм забезпечення основних прав людини і громадянина в Україні: Монографія.- К., 2008.- 472 с.
20. Орленко В. І. Конституційне право України: посіб. для підготов. до іспитів / В. І. Орленко, В. В. Орленко. — 4-те вид., стер. — К.: Вид. Паливода А. В., 2010. — 152 с. Конституційне право України: посіб. для підготов. до іспиту / Ю. Г. Барабаш [та ін.]; за заг. ред. Ю. Г. Барабаша. — Х.: Право, 2012. — 303 с.
21. Прієшкіна О. В. Конституційний лад України: актуальні питання становлення, інституціоналізації та розвитку: монографія. - О. : Фенікс, 2008.

22. Рудик П. А. Коментар до конституційних змін: Навч. пос.-К.: Центр учбової літератури, 2008.
23. Федоренко В. Л. Система конституційного права України: теоретико-методологічні аспекти : Монографія / В. Л. Федоренко. — К.: Ліра-К. — 2009.
24. Хабриева Т.Я. Теория современной конституции / Хабриева Т. Я., Чиркин В.Е. — М.: Норма, 2005.
25. Цоклан В. І., Федоренко В. Л. Система сучасних джерел конституційного права України: Монографія / За ред. В. Л. Федоренка. —К.: Ліра-К. — 2009.

12. Інформаційні ресурси

1. <http://www.kmu.gov.ua> Кабінет міністрів України. Офіційний сайт
2. <http://www.pravo.org.ua> Центр політико-правових реформ
3. <http://www.president.gov.ua/> Президент України. Офіційний сайт
4. <http://zakon4.rada.gov.ua/> Верховна Рада України. Офіційний сайт (законодавство)

http://e-pidruchniki.com/book/2_Konstituciine_pravo_Ukraini.html

Демків Р. Я. Конституційне право України. Курс лекцій. - Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. - 332 с.

<http://uristinfo.net/2010-12-18-14-34-28/269-konstitutsijne-pravo-ukrayini-kolisnik-barabash.html>

http://vk.com/doc32118743_234367187?hash=dd0f0ffd6da6f55722&dl=3a453416c8c7d4f24c

Конституційне право України: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. В. П. Колісника та Ю. Г. Барабаша. —Х.: Право, 2008. — 416 с.